

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
S. Normamatov

2023 yil 08.28.08

DINSHUNOSLIK

fani bo'yicha

SILLABUS

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar

Ta'lim yo'nalishi: 60230900 – Folklorshunoslik va shevashunoslik

Fan/modul kodi	Fan/modul turi	Ta'lim tili	Ishlab chiqilgan o'quv yili					
RSH/1204	ma'buliy	o'zbek	2023/2024					
Semestr	Har bir semestrdaqi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari			Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				(soat)				
2	Dinshunoslik	4	4	Jami:			0	60
				ma'ruza	seminar	amaliy		
	Jami:	4	4	60	30	30	0	60
								120

Fan maqsadi (FM)

Fanni o'qitishdan maqsad – talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmun-mohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashuv va diniy jarayonlari hamda zamonaviy diniy harakatlar, diniy aqidaparastlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligiga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1. Tarbiya fani (302 KL 36)
2. Milliy g'oya va ma'naviyat asoslari (302 MMA 14)
3. Tarix (302 UET 15)
4. Dunyo dinlari tarixi DIN B204

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- dinning mohiyati, jamiyat va shaxs hayotidagi o'rnini, dunyoviy va diniy bilimlarning muhimligini, din va fanning o'zaro aloqasi, diniy ta'lim va dunyoviy ta'limning maqsadlari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;

- dinshunoslik fanni o'rganish orqali turli dinlarning mohiyati, ularning urf-odatlari va e'tiqodlari orasidagi farq va umumiylik, diniy va dunyoviy bilimlarning insonlarning bag'rikengligi va o'zaro hurmatini ta'biyiyatdagi roli, jahon dinlari, e'tiqodlari va urf-odatlari an'analari, diniy-axloqiy g'oyalarning tahlili; dinshunoslikning asosiy tushunchalari, funksiyalari, buddaviylik dini va umimhg g'yalari; xristianlik dini tartibi va asosiy g'oyalari, katolik pravoslav dinining asosiy g'oyalari va yillardagi farqlar, protestantizm dinidagi p'yuvalizm, islom ta'limotiga oid qarashlar: sunniylik, shialik va xorig'iyalar, ularning yo'nalishi va mohiyati; kalom ilmi ga oid g'oyalari va mu'tazililar maktabi munosabatlari; diniy fundamentalizm, ekstremizm, fanatizmi vujudga keltirgan manbalar va omillarini *bilishi va ularni foydalanish*;

- diniy e'tiqodning mohiyatini maxalliy urf-odat, an'analarni tushunish, turli dinga

ishonuvchilar va ishonmaydiganlar bilan umumiy murosa qilish, ular bilan mulokot qilish madaniyati; din nomi bilan sun'iy bog'langan ma'naviy tahdidlar, axborot xurujlariga qarshi kurashish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Talabalarining kreditlarni olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdaqi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandlariga asosan dinshunoslik fanidan 2 – semestrda 120 soat o'quv yuklamasini o'zlashtirgan, fan dasturi (silabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra *ijobiy baholanib kasbiy kompetensiyalarni yetarli darajada egallagan* talabaga 2 – semestrda 4 kredit beriladi.

Talaba belgilangan ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi.

Talabalarining bilimlari baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdaqi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimlari nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalar bilimlari nazorat qilish va baholash mezonlari (Assessments) (talaba o'zlashtirishni baholash jadvali va mezonlari)

Dinshunoslik faniga kunduzgi bakalavr ta'lim yo'nalishlarida 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 60 mustaqil ta'lim ajratilgan. Universitet nizomi bo'yicha bu 120 soat yuklama hajmiga 4 kredit beriladi. Joriy va oraliq nazoratida talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakuniy nazoratda esa 50 ball to'playdi.

JN mezonlari:

JN: Talaba seminar mavzu rejasiga tayyorlanib muhokamada qatnashsa, har bir mavzu uchun 0,5 ball (30 jutilik uchun) va 1 ball dan (15 jutilik uchun) berib boriladi, jami 15 ball (30*0,5=15 va 15*1=15) to'playdi hamda 5 ball kreativ fikr uchun beriladi. Har bir seminar mashg'ulotida bita seminar va bita mustaqil ish mavzusini topshirishi lozim. Sirtqi ta'lim yo'nalishi talabalariga 5 ta mavzu bo'yicha har bir mavzu uchun 4 ball dan berib boriladi, jami 20 ball (5*4=20) to'playdi.

JN ballari(20ball) konvertatsiyasi

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	18-20	90-100%
"4"	14-17	70-89,9%
"3"	12-13	60-69,9%
"2"	11	0-59,9%

ON mezonlari (30ball)

ON: Oraliq nazorati ma'ruza mashg'uloti tugagandan so'ng o'tkaziladi. Oraliq nazoratida talabaga test yoki yozma savollar beriladi.

ON ballar konvertatsiyasi.

baho	Ball	o'zlashtirish
“5”	27-30	90-100%
“4”	21-26	70-89,9%
“3”	18-20	60-69,9%
“2”	17	0-59,9%

YaN mezonni(50ball)

YaN: Yakuniy nazorat test shaklida o'kazilsa, talabaga 30 ta test beriladi va har bir to'g'ri javobi uchun 1 ball beriladi. Jami 30 ball. Agar, yakuniy nazorat yozma ish shaklida o'kazilsa, talabaga 3 ta savol o'tilgan mavzulardan beriladi va har bir yozma savol javobi uchun 10 ball beriladi. Jami 30 ball. Mustaqil ish topshiriqlaridagi vazifalarni “og'zaki” yozma vas slaid shaklida himoya qiladi. Talabning nutq madaniyati kreativ fikrlashga va qo'yilgan topshiriqqa mustaqil yondoshuviga qarab 20 ball beriladi. Mustaqil ta'limdan jami 20 ball to'playdi.

YAN ball konvertatsiyasi

Baho	Ball	o'zlashtirish
“5” baho	45-50	90-100%
“4” baho	35-44	70-89,9%
“3” baho	30-34	60-69,9%
“2” baho	29	0-59,9%

1-Izoh: O'ROO'MTVning 2018 yil 9-avgustidagi 19-2018-son buyrug'i (OTM talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizam) 1-jadvali (baholashni “5” baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'kazish jadvali) 2- jadvali (Oliy ta'lim talabalar o'zlashtirishni baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash jadvali O'zbekiston tizimi) asosan konvertatsiya qilinadi.

2-izoh: VMining 2020 yil 31 dekabrda 824-sonli (OTM ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bogliq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida) qarori 1-Illovasi (OTM o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizam) ning 1-bob 1-4 bandi, 4-bob 11-14 bandi, 6-bob 29-30-31 bandi, 8-bob 41 bandiga muvofiq kredit beriladi.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari danomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarining o'kazilishi muddatlari muayyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash JADVALI

“5” baholik tizimi	Yevropa kredit transfer tizimi (ESTS-European Credit Transfer System)	“100” ballik shkala (%)
“5”(a1o)	“A”	90—100
“4”(yaxshi)	“B”	70—89,9
	“C”	
	“D”	
“3”(qoniqarli)	“E”	60—69,9
	“FX”	
	“F”	
“2”(qoniqarsiz)	“F”	0—59,9

Ma'ruza mashg'ulotlarining soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (2-semestr) 1-MODUL. FALSIFA (PHILOSOPHIA)		30
M1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
M2	Milliy dinlar	2
M3	Zardushtiylik dini	2
M4	Buddaviylik dini	2
M5	Xristianlik dini	2
M6	Islom dini	2
M7	Islom dinining ag'daviy yo'nalishlari va maktablari	2
M8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazhabining o' rni	2
M9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
M10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2
M11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
M12	Missionerlik va prezeliuzimning siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
M13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmining tarixi va yo'nalishlari	2
M14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
M15	Duyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birlig'iga erishishning ahamiyati	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (A) (2-semestr) (list of seminar topics)		30
A1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
A2	Milliy dinlar	2
A3	Zardushtiylik dini	2
A4	Buddaviylik dini	2

A5	Xristianlik dini	2
A6	Islom dini	2
A7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
A8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazhabining o' rni	2
A9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
A10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2
A11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
A12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
A13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari	2
A14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
A15	Duyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati	2

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzularning soatlar bo'yicha taqsimoti

T/r	Mavzular nomi	Shakli	s/h
1	Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudjo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.	Og'zaki	2
2	Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari	Yozma	2
3	Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunoslikning metodlari.	Slaid	2
4	Yahudiylik ta'limoti, ana va marosimlari	Og'zaki	2
5	Konfutsiylik ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar	Yozma	2
6	Zardushiylikning teologik tizimi va diniy marosimlari	Slaid	2
7	Zardushiylikda tabiatning ulug'lanishi	Og'zaki	2
8	Zardushiylikning diniy iyerarxiyasi	Yozma	2
9	Buddavilyik dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari, oqimlari va manbalari.	Slaid	2
10	O'zbekistonda buddavilyik dinining tarixiy ilidzlari (Qaratapa, Fayoztepa, Dalvarzimtepa) va hozirgi zamon	Og'zaki	2
11	Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari.	Yozma	2
12	Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar.	Slaid	2
13	Roshid xalifalar hukumronligi davridagi islohotlarning mohiyati. Ummaviyalar va abbosiyalar hukumronligi davrida dinga	Og'zaki	2

14	Movarovnahrda islom dinining targ'ishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri.	Yozma	2
15	Essxatologiyaning mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi. missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari.	Slaid	2
16	Islom oqimlari va yo'nalishlarining paydo bo'lishi sabablari, e'tiqodidagi bo'linishlarning sabablari va oqibatlari	Og'zaki	2
17	Hanafiy mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hisssasi.	Yozma	2
18	Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji.	Slaid	2
19	Konfessiya tushunchasining mohiyati va O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi.	Og'zaki	2
20	Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy me'yorlarga moslashuvining ahamiyati.	Yozma	2
21	Vijdon va e'tiqod erkligining ta'rifi.	Slaid	2
22	Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta'limotlar tarixi.	Og'zaki	2
23	Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ra vonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.	Yozma	2
24	Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'emoli madaniyatini tarbiyalashning zarurati.	Slaid	2
25	Missionerlik targ'ibotida uslub va vositalarining zamonaviy/ashuvi: kiber makonda makuraviy tahdidlar.	Og'zaki	2
26	O'zbekistonda faoliyati kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari	Yozma	2
27	Diniy aqidaparastlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy- tarixiy zaminlari va rivojlanishi.	Slaid	2
28	O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari	Og'zaki	2
29	O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi.	Yozma	2
30	O'zbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati	Slaid	2
	Jami		60

Asosiy adabiyotlar

1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. - 264 b.
2. Raximjanov D., Ernezarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llama. T.: «O'zbekiston faylasafari milky jamiyati» nashriyoti, 2018. - 304 b.
3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llama. - T.: OOO «Complex

print), 2020. - 198 b.

4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: Lesson Press, 2021. - 128 b.
5. Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. - T.: Noshir, 2016. B.314-499.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston.. 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijyanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
6. K. S. Guttenplan. J.Hornshy. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd UK. 2003. R - 341.
7. A.Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011
8. A.Firat. Tanlangan asarlar -Toshkent: Ma'naviyat, 2010 -301 b
9. Abu Xomid G'azzoliy Kimoi saodat//Ikki dunya saodatiga eltuvchi bilim. - Samarqand: Inom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
10. Rumi J. Masnaviy. 40 rivoyatga shax. -Toshkent: Navruz, 2019
11. Abu Xomid G'azzoliy Kimoi saodat//Ikki dunya saodatiga eltuvchi bilim. - Samarqand: Inom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
12. Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. - Toshkent: Qag'nus nashriyoti, 2020.
13. G'oyibnazarov Sh. Islom terrorizmgga qarshi. - Toshkent: "O'zbekiston" NMU, 2021.
14. David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. - Oxfordshire: "Oxford University Press", 2008.
15. Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. - Oxford, England: "ABC CLIO", 2010.

Axborot manbalari

1. www.ziyounet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.gov.uz.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallifi:	Anvar Buranov, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi
E-mail:	musanmirkhoblar@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini
Taqrizchilar:	Taqrizchilar: Sattorov V.N. (imzo) Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini dotsenti, P.T.N. Musaev M.T. (imzo) Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi huzuridagi Ijtimoiy-ma'naviy tadqiqotlar instituti bo'lim boshlig'i, siyosiy fanlari doktori (DSc)

Falsafa fani syllabusini Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2023 yil "___" avgustdagi yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Falsafa fanidan ishi o'quv dasturi (syllabus) Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasining 2023 yil ___ avgustdagi 1-son yig'ilishida muhokama qilingan va ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i:

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Tuzuvchi:

V. Nazarov
B. Ellov
I. Aslonov
A. Buranov

A. Buranov

B. Ellov

I. Aslonov